

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Національний Лісотехнічний університет України

Анотація: У статті досліджено сучасні проблеми інвестиційної діяльності в економіці України та рекомендації щодо їх усунення.

Ключові слова: Інвестиційна діяльність; інвестор; іноземні інвестиції; інвестиційна привабливість.

MODERN PROBLEMS OF INVESTMENT ACTIVITY IN THE ECONOMY OF UKRAINE

Abstract: The article examines the current problems of investment activity in the economy of Ukraine and recommendations for their elimination.

Key words: Investment activity, investor, foreign investments, investment attractiveness.

Інвестиційна діяльність – визначальний фактор економічного росту будь-якої країни, тому питання її активації є особливо актуальним. Залучення іноземних інвестицій є невід’ємною частиною розвитку національної економіки України та важливим індикатором умов підприємницької діяльності, сприяючи її входженню у глобальне бізнес-середовище та підвищуючи інвестиційну привабливість. Ефективність іноземного інвестування значною мірою залежить від правильного вибору пріоритетних напрямків реалізації інвестиційних проектів.[2]

Особливої гостроти проблеми іноземного інвестування набувають саме зараз, коли українське суспільство, а не лише національна економіка, опинилось у стані загострення та поглиблення пандемії Covid-19 та кризових явищ .

Однак, перш ніж формувати пріоритети іноземного інвестування, необхідно визначитися з основними проблемами цього процесу: відсутність надійного законодавства, яке б захищало права приватних інвесторів; відсутність механізму реалізації наявних нормативних актів; неточність податкового регулювання і його непередбачуваністю навіть протягом року; відсутністю ефективною інфраструктури для іноземного підприємництва; економічна і політична нестабільність; незбалансованість економіки; не конвертованість національної валюти і невпевність валютного ринку; недостатнє інформаційне забезпечення; нерозвинута інфраструктура; високий рівень інфляції; протиправні дії державної бюрократії. [3]

Також на сьогоднішній день в Україні існує безліч нормативних актів, що регулюють інвестиційну діяльність, однак, відсутній один консолідований документ, який би чітко регулював правовідносини у цій галузі. Негативний вплив на інвестиційну привабливість здійснює кредитна система, що передбачає високі відсоткові ставки за кредитами. Через високі банківські відсоткові ставки за кредитами підприємствам, які намагаються реалізувати інвестиційні проекти, важко конкурувати з одержувачами позики, яким потрібні кошти для короткострокових операцій. [4]

Що стосується політичної нестабільності, то в Україні вона характеризується перш за все частою зміною уряду та змінами в інших ешелонах влади, корумпованістю владних структур, невизначеністю економічної стратегії). Така нестабільність серйозно турбує інвесторів, особливо коли законодавство зачіпає вже існуючі капіталовкладення.

Крім того, на сьогодні особливо гостро стоять такі питання, як: бюрократичні бар’єри, відсутність правового забезпечення кредитування, страхування ризиків, жорстка податкова система тощо. [7]

Окремо слід виділити такий важливий показник інвестиційної привабливості, як рівень життя

населення. В Україні він є значно нижчим від розвинених країн, внаслідок чого знижується купівельна спроможність населення. Так, українці витрачають у середньому 3,2 тис. євро на рік, тоді як у Європі цей показник сягає більше 12 тис. євро, тобто майже учетверо вищий. До того ж, за даними Держкомстату України, більше половини усіх доходів витрачається на придбання продуктів харчування та безалкогольних напоїв.[6]

Незважаючи на те, що переважна більшість іноземних інвесторів намагається вести цілком прозорий та легальний бізнес, “тінізація” економіки суттєво утруднює їхню співпрацю з вітчизняними підприємствами, які не завжди в змозі дозволити собі ризик ведення прозорих і легальних операцій. Велика частка вилучення прибутку, нестабільність податкових ставок та правил нарахування перешкоджають ефективному веденню бізнесу в Україні. [8]

Таблиця 1

Прямі іноземні інвестиції в Україні з 2010 по 2020 рр. (млн. дол. США)

Рік	ПІІ в Україну	Приріст/падіння за рік	ПІІ з України	Сальдо
2010	6495	+1679	736	+5759
2011	7207	+712	192	+7015
2012	8401	+1194	1206	+7195
2013	4499	-3902	420	+4079
2014	410	-4089	111	+299
2015	2961	+2551	-51	+3012
2016	3284	+323	16	+3268
2017	2202	-1082	8	+2194
2018	2355	+153	-5	+2360
2019	3070	+715	648	+2422
2020	-343	-3413	56	-399

Дана тенденція до зниження обсягу іноземних інвестицій є наслідком невирішеної низки причин недовіри інвесторів, серед яких: високий рівень корупції в країні, недовіра до судової системи, нестабільність національної валюти, викривлення та недостовірність інформації у звітності підприємств, високий рівень оподаткування та недосконала система контролюючих органів, монополізація ринків і, звичайно ж, військовий конфлікт України з Росією.

У 2020 році практично зупинилися надходження прямих іноземних інвестицій в Україну. Про це заявив голова ради Національного банку України (НБУ), академік НАН Богдан Данилишин.[1] за його словами, «за 11 місяців відтік ПІІ з України становив близько \$200 млн (з урахуванням інвестицій резидентів України за кордон — мінус \$540 млн), у тому числі шляхом вилучення доходів прямим інвестором — мінус \$1,2 млрд. Для порівняння, за аналогічний період минулого року до України надійшли ПІІ в сумі \$5,1 млрд, з яких \$3,1 млрд становили реінвестовані доходи прямого інвестора», — констатує економіст. [1]

Під сумнівом і проведення структурних реформ та невизначеність із подальшими перспективами подолання епідемії COVID-19 в Україні, які визначають сьгоднішні обсяги іноземних інвестицій в економіку та не дозволяють повною мірою розкрити виробничий потенціал країни через мізерні вкладення.

Враховуючи всі негативні чинники як соціально-економічного, так і політичного плану, виникає необхідність розробки державної стратегії направленої на активізацію притоку іноземного капіталу в Україну. Зарубіжний інвестор має сприйняти Україну як стабільну і передбачувану країну, а її економіку такою, де макроекономічна стабільність асоціюється не лише з низькими темпами інфляції, а й із послідовним розвитком, включаючи стабільні темпи зростання виробництва, платоспроможний попит, а також економічну структуру, яка постійно модернізується. Безумовно, для прийняття зацікавленими особами адекватних рішень стосовно інвестування у цінні папери та оцінки кон'юнктури фондового ринку істотне значення має інформація про стан фінансових вкладень за даними звітності кожного підприємства, яка формує статистичні дані по Україні. [9]. Тому наголошуємо на необхідності вирішення основних завдань аудиту для формування інформації на ринку цінних паперів та інвестицій

України. [10].

Підтримуємо думку авторів про те, що разом з удосконаленням законодавства щодо іноземних інвестицій повинні розвиватися й інші чинники механізму залучення прямих іноземних інвестицій [7]. Мова йде про забезпечення політичної стабільності, вдосконалення податкової, грошово-кредитної та митної політики, максимальне спрощення та забезпечення прозорості процедур, які регламентують взаємовідносини між державою і підприємцями в галузі залучення іноземних інвестицій, уникнення зайвої бюрократії та уніфікація інформації у формах звітності та її аудиту, створення гарантій стабільності умов щодо довгострокового фінансування інвестиційних проектів.

Безумовно, інвестиції в сучасних умовах стають істотним джерелом нарощування капіталу і фінансування відтворення матеріальних ресурсів з метою збільшення прибутку та інвестиційних вигод для інвестора [9] та є основною подальшого розвитку економіки України в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Надходження іноземних інвестицій в Україну в 2020 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://agravery.com/uk/posts/show/u-2020-roci-prakticno-zupinilisa-nadhodzenna-pramih-inozemnih-investicij-v-ukrainu>
2. Гавришків І. Р. Сучасні проблеми залучення іноземних інвестицій в Україну / І. Р. Гавришків // Сталий розвиток економіки. - 2013. - № 1. - С. 221-224. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2013_1_49.
3. Червова Л.Т. Правове регулювання інвестиційної діяльності / Л.Т. Червова, М.І. Назарчук / Фінанси України. – 2005. – № 4. – С. 68–73
4. Інвестування : навч. посіб. / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда. – Х.: Інжек, 2004. – 404 с
5. Мельниченко, О. А. Інвестиційний клімат: сутність та напрямки його покращення в Україні / О. А. Мельниченко // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2012. – 14(185). – Ч. 1. – С. 292-295.
6. Загірняк, Д. М. Проблеми іноземного інвестування в економіку України [Електронний ресурс] / Д. М. Загірняк
7. Залучення іноземних інвестицій в економіку України: проблеми та способи вирішення / Центр сприяння інституційному розвитку державної служби при Головному управлінні державної служби України. – 2006. – С. 15.
8. Інвестування національної економіки: монографія / За ред. В.Г. Федоренка, М.П. Денисенка. — К.: ІНК ДСЗУ, 2011. — 296 с.
9. Клим Н.М. Удосконалення класифікації фінансових інвестицій / Науковий вісник НЛТУ України. Т.21, вип.6. – НЛТУ України, 2011. С.205-210. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://cyberleninka.ru/article/n/udoshkonalennya-klasifikatsiyi-finansovih-investitsiy/viewer>
10. Клим Н.М., Колінько Н.І Завдання аудиту для формування інформації на ринку цінних паперів України / Вісник ЛІЕТ, №7. – ЛІЕТ, Львів, 2015. – с.54-60

Клим Надія Михайлівна, к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту, Національний лісотехнічний університет України, Львів. email: klym.nadya@gmail.com

Литвин Тетяна Олександрівна, магістр кафедри обліку і аудиту, Національний лісотехнічний університет України, Львів. email: shvadchenko.tetiana@nltu.lviv.ua

Klym Nadiia M. - Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Accounting and Auditing, National Forestry University of Ukraine, Lviv.

Lytvyn Tetyana O. - Magister of Accounting and Auditing, National Forestry University of Ukraine, Lviv. email: shvadchenko.tetiana@nltu.lviv.ua